

Onderwerp

Uitwerkingsnotitie aanjaagfunctie Multifunctionele centra in kleine kernen

Registratienummer

469999

Datum

26 oktober 2006

Auteur

drs. K.C. IJssel

Afdeling/Bureau

SPV

Openbaarheid

Passief openbaar

Portefeuillehouder:

Bos, J.M.

Agendapunt

6.b.2

Provinciale Staten van Flevoland hebben het college van gedeputeerde staten verzocht om in de totstandkoming van Multifunctionele Centra een aansturende en aanjagende rol te spelen, zodat initiatieven vanuit de genoemde gemeenten en / of particulieren gerealiseerd kunnen worden.

Provinciale Staten willen de leefbaarheid van de dorpen met name in de gemeenten Dronten en Noordoostpolder sterk verbeteren door de realisering van dergelijke centra.

Het college van gedeputeerde staten neemt graag een aanjagende rol op zich. Er is echter behoefte aan met de commissie Samenleving van gedachten te wisselen over de manier waarop deze aanjagende rol het best kan worden ingevuld. Op basis van deze nadrukkelijk nog ambtelijke notitie wil GS uw mening peilen.

De commissie wordt gevraagd een oordeel te geven over de geschetste aanpak.

Multifunctionele centra – een veelkleurig verschijnsel

Het begrip multifunctioneel centrum (MFC) heeft bij uitstek betrekking op de combinatie in één gebouw van verschillende functies, die afzonderlijk niet of moeilijk(er) te beheren of exploiteren zijn. De leefbaarheid in kleine kernen kan worden gehandhaafd of verbeterd als er een ruimte is waarin activiteiten van verschillende instanties onderdak kunnen vinden.

Er is geen eenduidigheid in wat een MFC precies inhoudt. Er zijn in Nederland al vele voorbeelden, van centra die al jaren actief zijn tot centra die nog in het stadium zitten van plannen maken.

Betrokken partijen: vrijwilligers – non-profit – not-for-profit en commercieel

Er zijn vele verschillende combinaties mogelijk van gesubsidieerde en/of commerciële instellingen met vrijwilligersorganisaties. Het combineren van verschillende functies in één gebouw ontwikkelt zich op het gebied van welzijn, zorg, cultuur, onderwijs en (sport-)verenigingen en andere maatschappelijke organisaties. Maar ook met commerciële partijen kunnen functies worden gebundeld. Partners in MFC zijn bijvoorbeeld banken, winkels, bezorgdiensten en dienstverleners als kappers.

Organisatiestructuur: voordeurdelen – samenwerken - samengaan

Eigenlijk is de organisatiestructuur het meest bepalend voor het aanbod van een MFC en de bijdrage die het MFC levert aan de leefbaarheid. Een MFC kan een verzamelgebouw zijn, waarin verschillende partijen vrij onafhankelijk van elkaar hun eigen aanbod hebben. Een beheerder regelt toegang, schoonmaak en andere praktische zaken en verder heeft men weinig met elkaar te maken.

De gezamenlijke huisvesting kan ook een aanjaagfunctie hebben om wel tot samenwerking of zelfs fusie te komen.

Een MFC kan de meeste meerwaarde genereren als vanuit de behoefte van de

Besluit

Datum besluit

Akkoord:

Dir. M

Portefeuilleh

Afd.hoofd

Dir. I.O.

Secretaris

Burohoofd

Dir. P.

Concerncont

Beleidsmw

beoogde gebruikers wordt gewerkt aan krachtenbundeling en samenwerking. De gezamenlijke huisvesting is in die situatie de uitkomst van een traject waarin men met elkaar heeft uitgezocht hoe de dienstverlening kan worden gebundeld en verbeterd.

Stand van zaken in Flevoland

In 2005 heeft Axion een inventarisatie gemaakt van de voorzieningen, die in de twaalf kleine kernen in Flevoland aanwezig zijn. Zes van de twaalf dorpen hebben een MFC. Negen van de twaalf dorpen hebben een dorps huis. In elk dorp is in ieder geval een dorps huis of MFC aanwezig, al kan de functie sterk verschillen. De dorpen zelf verschillen immers onderling ook sterk in de aanwezigheid van voorzieningen.

In sommige dorpen, zoals in Espel (Mozaïek), Ens (Seidelhorst) en Creil (Saalicon), is een goed lopend MFC. Het ene centrum drijft op een enthousiaste en capabele groep vrijwilligers. In het andere draait het op een aantal professionele organisaties en sluiten vrijwilligers(organisaties) daarbij aan. Het ene centrum biedt voor elk wat wils. Het andere bedient voornamelijk ouderen.

Betekenis van LEADER+ voor MFC in Flevoland: aanjager van participatie en cohesie

Zoals bekend richt het EU-programma LEADER+ zich op op de versterking van de sociale en economische vitaliteit van het platteland. Daarbij hecht de EU sterk aan samenwerking en de versterking van het organisatievermogen van de plattelandsbevolking. In Flevoland is de leefkwaliteit van het platteland centraal gesteld. Behoud of versterking van het voorzieningenniveau en versterking van de sociale cohesie en maatschappelijke participatie zijn daarbij kerndoelen die alles te maken hebben met het realiseren of behouden en uitbreiden van MFC.

Met LEADER+-middelen zijn MFC in Bant (Bantsilieik), Creil (Saalicon), Ens (OMNI), Espel (Mozaïek) en Marknesse (De Punt) gerealiseerd en/of versterkt. Zoals altijd bij de inzet van EU-subsidies in Flevoland, is er vanuit autonome provinciale middelen budget beschikbaar gesteld als cofinanciering voor de LEADER+-middelen. Subsidie kan worden gebruikt voor procesbegeleiding, het inwinnen van adviezen op allerlei gebied en voor de (ver-)bouw van het MFC zelf.

De belangrijkste motivatie bij deze projecten is steeds geweest de dorpsbevolking zoveel mogelijk leidend te laten zijn bij het realiseren van de MFC. Dit heeft de sterkste vitaliserende werking op de dorpsgemeenschap.

Professionalisering van het aanbod van welzijns- en zorginstellingen: belangen van het middenveld

Er is ook een andere motivatie bij het realiseren van een MFC in de Flevolandse dorpen. Daar waar het voorzieningenniveau onder druk staat, is er behoefte aan versterking van het aanbod. Vooral voor het welzijns- en zorgaanbod in een dorp is er, ofwel vanuit de overheden, ofwel vanuit moederorganisaties, de wens om het aanbod te professionaliseren. De wens inwoners een beter aanbod te bieden kan leiden tot planontwikkeling die niet van onderaf op gang komt, maar uit het maatschappelijk middenveld of van de overheid. Zo is de Bibliotheek Dronten initiatiefnemer geweest voor het expliciteren van de sluimerende behoefte aan versterking van het voorzieningenniveau in Biddinghuizen. Door contact te leggen met de dorpsvereniging, de scholen, Coloriet, Oost-Flevoland Woondiensten en meer ontstaat een basis om gezamenlijk kansen te inventariseren. Gezamenlijke huisvesting met andere organisaties kan besparingen opleveren en dus dreigende teruggang van het voorzieningenniveau tegengaan. Het kan ook, positiever, uitbreiding van de toegankelijkheid van de dienstverlening betekenen. Samenwerking met andere organisaties kan bovendien leiden tot nieuwe dienstverlening en uitbreiding van het voorzieningenniveau. Vooral de laatste optie kan een belangrijke bijdrage leveren aan verdere professionalisering van het aanbod van welzijns- en zorgvoorzieningen en daarmee een verbetering betekenen van de dienstverlening aan de inwoners van een dorp.

Behoeftte aan Multifunctionele Centra

De behoefte aan MFC is, zoals hierboven geschetst, al in veel dorpen vervuld. Als vervolg op de inventarisatie van de wensen van de twaalf dorpen leven die Axion heeft opgesteld, maken de dorpen

zelf plannen voor de wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen in hun dorp. De komst van een MFC kan daar onderdeel van zijn. Of er in alle twaalf dorpen behoefte is aan een investering in een/hun MFC is op dit moment nog niet duidelijk. In o.a. Nagele, Rutten en Biddinghuizen zijn er plannen. In Swifterbant is er bij sommige partijen nadrukkelijk behoefte aan een MFC, maar komt de planvorming niet van de grond.

Voorlopige conclusies: voor continuering en verdere versterking van de provinciale rol is geld nodig
De afgelopen jaren heeft de Provincie Flevoland met name dankzij LEADER+ en de aanwezige middelen voor cofinanciering een aanjagende rol kunnen spelen bij de realisering van MFC. De eerste vereiste van LEADER+ dat hierbij sprake is van een initiatief van onderaf, beperkt echter de mogelijkheden voor een aansturende rol, waar de motie van Provinciale Staten ook over spreekt.

Voorstel voor de invulling van de aanjagende en aansturende rol

1. De rol van aanjager van de realisering van multifunctionele centra kan worden ingevuld door gerichte ondersteuning te bieden bij de voorbereiding van de totstandkoming van een MFC.
2. Daarnaast is het wenselijk (zo niet noodzakelijk voor een succesvol verloop) dat een bijdrage in de investering voor de huisvesting wordt geleverd.
3. Als er budget beschikbaar is voor het ondersteunen van de aanjagende functie, moeten de subsidievoorwaarden nader worden bepaald.

1. Gerichte ondersteuning

De aanjagende rol kan ook voor de komende jaren worden ingevuld door gemeenten en potentiële partners in een MFC te ondersteunen bij het ontwikkelen c.q. versterken van een MFC. Dit kan het beste worden toegespitst op de lokale situatie, namelijk door per kleine kern mogelijkheden te onderzoeken. Als provincie kunnen we daarbij een voorzittersrol vervullen, maar ook budget beschikbaar stellen voor een 'kwartiermaker' of procesbegeleider die de mogelijkheden verkent en de beoogde partners ondersteunt bij het ontwikkelen of nader uitwerken van concrete plannen. Hiermee kan ondersteuning worden verleend daar waar men nog moet beginnen, maar ook daar waar al plannen zijn of waar men uitbreiding of versterking van het aanbod wil. Een onafhankelijke kwartiermaker kan een belangrijke meerwaarde hebben. Doordat hij of zij geen direct belang heeft bij de ene of de andere uitkomst, is er ruimte om alle mogelijkheden te verkennen. Bovendien kan een onderdeel van de opdracht zijn te onderzoeken welke kansen er zijn om door samenwerking en krachtenbundeling meerwaarde te ontwikkelen. Mensen en organisaties moeten daarbij worden gestimuleerd buiten hun eigen erf te kijken en kansen te zien, te genereren en te pakken.

2. Budget beschikbaar stellen

Als provinciale staten wil dat GS een sterkere aansturende rol speelt, is er budget benodigd. Hoe groter de provinciale ambities op het terrein van MFC, hoe belangrijker het is scherp te formuleren voor welke ondersteuning gemeenten wel en niet bij ons terecht kunnen. Iedere vorm van aanjagen en/of aansturen vergt de inzet van personele en/of financiële middelen. Op dit moment ondersteunt Axion de Vereniging van Kleine Kernen Flevoland met 100 uur per jaar. Over de kwaliteit en de kwantiteit van de ondersteuning door Axion kunnen afspraken worden gemaakt met Axion en de VKKF. De VKKF heeft al aangegeven behoefte te hebben aan meer ondersteuning. Voor de uitvoering van concrete projecten zal hiervoor ook op anderen dan Axion een beroep moeten worden gedaan, omdat niet alle benodigde deskundigheden bij Axion te halen zijn. Op provinciaal niveau is het budget voor financiële ondersteuning beperkt. Bij een aansturende en aanjagende rol behoort minimaal een meerjarig budget van enige omvang. Voor het bekostigen van kwartiermakers/procesbegeleiders is een budget van € 100.000 per jaar voor een aantal jaar waarschijnlijk ruimschoots toereikend. Voor investeringen in nieuwe gebouwen of verbouwingen is het bedrag dat via LEADER+ beschikbaar komt, gekoppeld aan de daarbij behorende cofinanciering waarschijnlijk voldoende. De cofinanciering is echter nog niet geregeld. Als er geen provinciale cofinanciering beschikbaar komt, wordt van gemeenten en andere partners feitelijk gevraagd dat zij

de bulk van de investeringen dragen. En dan wordt realisatie van MFC afhankelijk van de vraag of de middelen daarvoor kunnen worden gegenereerd. Als de provincie helpt de investeringskosten te dragen, heeft dat naar verwachting een stimulerende werking op de gemeenten en andere partners.

3. Nadere uitwerking van het provinciaal beleid via een beleidsregel

Als de voorgestelde lijn zoals verwoord onder 1 en 2 akkoord is en er budget beschikbaar wordt gesteld en/of blijft, is het wenselijk de subsidievoorwaarden voor de besteding van de beschikbare middelen goed te formuleren. Hierin kunnen punten die Provinciale Staten van belang achten voor het welslagen worden opgenomen als subsidievoorwaarden. Daartoe kan onder andere worden gerekend de verplichting bij betrokkenheid van professionele organisaties te onderzoeken hoe de dienstverlening kan worden versterkt door intensieve samenwerking.

Financiën

Voor de periode 2007 – 2012 zal er naar verwachting een bedrag van ongeveer € 4 miljoen aan EU-middelen beschikbaar zijn voor investeringen in de leefbaarheid van kleine kernen in Flevoland. Wil de provincie in deze periode haar rol verder versterken, dan is het zeker wenselijk dat budget beschikbaar wordt gesteld. Als cofinanciering voor EU-subsidie, maar ook als budget voor het opstarten van projecten die niet (van het begin af aan) van onderaf worden geïnitieerd. In het kader van het provinciaal Meerjaren Programma Plattelandsontwikkeling is er ruimte om dit nader uit te werken, zowel qua financiën als qua subsidievoorwaarden.